

Republica Moldova

PARLAMENTUL

**LEGE Nr. 45
din 01.03.2007**

**cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie
Publicat : 18.03.2008 în Monitorul Oficial Nr. 55-56 art Nr : 178
Data intrării în vigoare : 18.09.2008**

Prevenirea și combaterea violenței în familie fac parte din politica națională de ocrotire și sprijinire a familiei și reprezintă o importantă problemă de sănătate publică. Pentru consolidarea, ocrotirea și sprijinirea familiei, pentru asigurarea respectării principiilor fundamentale ale legislației referitor la familie, egalității de șanse între femei și bărbați în realizarea dreptului lor uman la viață fără violență,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

**Capitolul I
DISPOZIȚII GENERALE**

Articolul 1. Obiectul legii

Prezenta lege stabilește bazele juridice și organizatorice ale activității de prevenire și de combatere a violenței în familie, autoritățile și instituțiile abilitate cu funcții de prevenire și de combatere a violenței în familie, mecanismul de sesizare și soluționare a cazurilor de violență.

Articolul 2. Noțiuni principale

În sensul prezentei legi, următoarele noțiuni semnifică:

violență în familie - orice acțiune sau inacțiune intenționată, cu excepția acțiunilor de autoapărare sau de apărare a unor alte persoane, manifestată fizic sau verbal, prin abuz fizic, sexual, psihologic, spiritual sau economic ori prin cauzare de prejudiciu material sau moral, comisă de un membru de familie contra unor alți membri de familie, inclusiv contra copiilor, precum și contra proprietății comune sau personale;

violență fizică - vătămare intenționată a integrității corporale ori a sănătății prin lovire, îmbrâncire, trântire, tragere de păr, înțepare, tăiere, ardere, strangulare, mușcare, în orice formă și de orice intensitate, prin otrăvire, intoxicare, alte acțiuni cu efect similar;

violență sexuală - orice violență cu caracter sexual sau orice conduită sexuală ilegală în cadrul familiei sau în alte relații interpersonale, cum ar fi violul conjugal, interzicerea folosirii metodelor de contracepție, hărțuirea sexuală; orice conduită sexuală nedorită, impusă; obligarea practicării prostituției; orice comportament sexual ilegal în raport cu un membru de familie minor, inclusiv prin mîngîieri, sărutări, pozare a copilului și prin alte atingeri nedorite cu tentă sexuală; alte acțiuni cu efect similar;

violență psihologică - impunere a voinței sau a controlului personal, provocare a stărilor de tensiune și de suferință psihică prin ofense, luare în derîdere, înjurare, insultare, poreclire, șantajare, distrugere demonstrativă a obiectelor, prin amenințări verbale, prin afișare ostentativă a armelor sau prin lovire a animalelor domestice; neglijare; implicare în viața personală; acte de gelozie; impunere a izolării prin detenție, inclusiv în locuința familială; izolare de familie, de comunitate, de prieteni; interzicere a realizării profesionale, interzicere a frecventării instituției de învățămînt; deposedare de acte de identitate; privare intenționată de acces la informație; alte acțiuni cu efect similar;

violență spirituală - subestimare sau diminuare a importanței satisfacerii necesităților moral-spirituale prin interzicere, limitare, ridiculizare, penalizare a aspirațiilor membrilor de familie, prin interzicere, limitare, luare în derîdere sau pedepsire a accesului la valorile culturale, etnice, lingvistice sau religioase; impunere a unui sistem de valori personal inacceptabile; alte acțiuni cu efect similar sau cu repercusiuni similare;

violență economică - privare de mijloace economice, inclusiv lipsire de mijloace de existență primară, cum ar fi hrană, medicamente, obiecte de primă necesitate; abuz de variate situații de superioritate pentru a sustrage bunurile persoanei; interzicere a dreptului de a poseda, folosi și dispune de bunurile comune; control inechitabil asupra bunurilor și resurselor comune; refuz de a susține familia; impunere la munci grele și nocive în detrimentul sănătății, inclusiv a unui membru de familie minor; alte acțiuni cu efect similar;

prejudiciu moral - cauzare de suferințe unui membru de familie, inclusiv unui copil, în cadrul familiei sau al unor alte relații interpersonale, care duce la umilire, frică, înjosire, incapacitate de apărare împotriva violenței fizice, la sentimente de frustrare;

prejudiciu material - daune materiale, susceptibile de evaluare sau estimare financiară/pecuniară, rezultând din orice act de violență în familie, în concubinaj, precum și costurile pentru instrumentarea cazurilor de violență în familie;

agresor - persoană care comite acte de violență în familie, în concubinaj;

victimă - persoană, adult sau copil, supusă actelor de violență în familie, în concubinaj;

ordonanță de protecție - act legal prin care instanța de judecată aplică măsuri de protecție a victimei.

Articolul 3. Subiecții violenței în familie

(1) Subiecți ai violenței în familie sînt: agresorul și victima cetățeni ai Republicii Moldova, cetățeni străini și apatrizii care locuiesc pe teritoriul ei.

(2) Subiecți ai violenței în familie pot fi:

a) în condiția conlocuirii - persoanele aflate în relații de căsătorie, de divorț, de concubinaj, de tutelă și curatelă, rudele lor pe linie dreaptă sau colaterală, soții rudelor, alte persoane întreținute de acestea;

b) în condiția locuirii separate - persoanele aflate în relații de căsătorie, copiii lor, inclusiv cei adoptivi, cei născuți în afara căsătoriei, cei aflați sub tutelă sau curatelă, alte persoane aflate la întreținerea acestora.

Articolul 4. Cadrul legislativ

(1) Legislația cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie constă din Constituția Republicii Moldova, din prezenta lege, din alte acte normative, din tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) Dacă tratatul internațional la care Republica Moldova este parte stabilește alte norme decît prezenta lege, se aplică normele tratatului internațional.

Articolul 5. Principiile de bază ale prevenirii și combaterii violenței în familie

Prevenirea și combaterea violenței în familie se efectuează pe următoarele principii:

a) legalitatea;

b) egalitatea;

c) confidențialitatea;

d) accesul la justiție;

e) protecția și securitatea victimei;

f) cooperarea autorităților administrației publice cu societatea civilă și cu organizațiile internaționale.

Articolul 6. Sfera de acțiune a legii

Prevederile prezentei legi se aplică în egală măsură cetățenilor Republicii Moldova, cetățenilor străini și apatrizilor care locuiesc pe teritoriul ei.

Capitolul II AUTORITĂȚILE ȘI INSTITUȚIILE ABILITATE CU FUNCȚII DE PREVENIRE ȘI DE COMBATERE A VIOLENȚEI ÎN FAMILIE

Articolul 7. Autoritățile și instituțiile abilitate cu funcții de prevenire și de combatere a violenței în familie

(1) Autoritățile și instituțiile abilitate cu funcții de prevenire și de combatere a violenței în familie sînt:

a) autoritățile administrației publice centrale de specialitate (Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului, Ministerul Educației și Tineretului, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Administrației Publice Locale, Ministerul Justiției);

b) autoritățile administrației publice locale de specialitate:

- secțiile/direcțiile de asistență socială și de protecție a familiei;
- direcțiile generale de învățământ, tineret și sport;
- organele ocrotirii sănătății;
- organele afacerilor interne;

c) comisiile pentru probleme sociale de pe lângă autoritățile administrației publice locale;

d) centrele/serviciile de reabilitare a victimelor și agresorilor;

e) alte organizații cu activități specializate în domeniu.

(2) Autoritatea publică centrală abilitată cu funcții de elaborare și de promovare a politicilor de prevenire și de combatere a violenței în familie și de asistență socială a victimelor și agresorilor este Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului.

Articolul 8. Competențele autorităților administrației publice centrale și locale

(1) Autoritățile administrației publice centrale (Ministerul Protecției Sociale, Familiei și Copilului, Ministerul Educației și Tineretului, Ministerul Sănătății, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Administrației Publice Locale, Ministerul Justiției), în limitele competenței lor:

a) asigură elaborarea și promovarea politicii de consolidare a familiei, de prevenire a violenței în familie, de acordare a protecției și asistenței victimelor și agresorilor;

b) coordonează activitatea în domeniu a structurilor descentralizate/ desconcentrate;

c) coordonează, evaluează și monitorizează activitatea centrelor/serviciilor de reabilitare a victimelor și agresorilor;

d) stabilesc procedurile de identificare, de înregistrare și de raportare a cazurilor de violență în familie, conform principiilor statistice, dezagregate pe sexe;

e) consolidează capacitățile resurselor umane din domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie;

f) conlucrează cu organizații neguvernamentale, cu persoane fizice și juridice implicate în activități de prevenire și de combatere a violenței.

(2) Autoritățile administrației publice locale:

a) creează comisii pentru probleme sociale și organizează la nivel local activitatea acestora;

b) formează echipe multidisciplinare în domeniu;

c) organizează centre/servicii de reabilitare a victimelor și agresorilor în conformitate cu standardele internaționale;

d) organizează campanii de informare, studii și alte acțiuni privind prevenirea violenței în familie;

e) dezvoltă parteneriate sociale cu organizații neguvernamentale, inclusiv cu fundații, sindicate, patronate, cu organisme internaționale care să contribuie la prevenirea și combaterea violenței în familie;

f) constată, prin decizie a comisiei pentru probleme sociale, existența sau dispariția pericolului pentru viața și sănătatea victimei în urma aplicării măsurilor de protecție.

(3) Secțiile/direcțiile de asistență socială și de protecție a familiei:

a) conlucrează cu organele afacerilor interne în activitatea de identificare a persoanelor predispuse la comiterea actelor de violență în familie;

b) actualizează baza de date, la nivel teritorial, ce vizează fenomenul violenței în familie;

c) plasează, după caz, victima în centrul de reabilitare, oferindu-i asistența corespunzătoare;

d) desfășoară activitate de consiliere psihologică și psihosocială a victimelor, în vederea lichidării consecințelor actelor de violență în familie, prin mijloace proprii sau redirectionând cazul către specialiști din centrele de reabilitare;

e) înlesnesc, la solicitarea organelor de drept, accesul agresorului la programele de reabilitare;

f) apără drepturile și interesele legitime ale victimelor, inclusiv ale victimelor minore;

g) realizează, în comun cu alte autorități abilitate și în colaborare cu organizațiile neguvernamentale din domeniu, programe informaționale în vederea prevenirii violenței în familie;

h) determină necesitatea creării de centre/servicii de reabilitare a victimelor și a agresorilor, asigură acestor centre/servicii sprijin metodologic și informațional;

i) monitorizează și coordonează activitățile profesionale ale asistenților sociali din cadrul primăriilor de prevenire a violenței în familie, de sprijinire/ consiliere a victimelor și de resocializare a agresorilor;

j) prezintă Ministerului Protecției Sociale, Familiei și Copilului rapoarte semestriale despre activitățile desfășurate în teritoriul de secții/direcții, asistenți sociali conform parteneriatelor stabilite;

k) monitorizează victimele și le acordă asistență după ce au părăsit centrele de reabilitare.

(4) Direcțiile generale de învățământ, tineret și sport:

a) asigură informarea și instruirea cadrelor didactice în vederea calificării actelor de violență în familie, aplicării metodelor și mijloacelor de prevenire a unor astfel de acte și de sesizare a autorităților abilitate;

b) realizează, în comun cu alte autorități abilitate și în colaborare cu organizațiile neguvernamentale din domeniu, programe educaționale pentru părinți și copii în vederea prevenirii și combaterii violenței în familie;

c) asigură desfășurarea activităților de consiliere în vederea reabilitării psihologice și psihosociale a copiilor victime ale violenței în familie;

d) comunică autorităților abilitate, prin intermediul cadrelor didactice, sesizând de îndată în mod obligatoriu autoritatea tutelară și poliția, cazurile de violență în familie, inclusiv cazurile de violență în familie împotriva copiilor.

(5) Instituțiile medicale de toate tipurile și nivelurile:

a) organizează campanii de informare;

b) comunică poliției și autorității tutelare, prin intermediul cadrelor medicale, cazurile de violență în familie;

c) asigură consiliere și asistență medicală victimelor;

d) inițiază și realizează programe și servicii adresate agresorilor; asigură realizarea programelor de dezalcoolizare, dezintoxicare, de tratament psihoterapeutic, după caz, cu suportul cheltuielilor din mijloacele abuzatorului sau, după caz, din fondurile asigurării obligatorii de asistență medicală;

e) inițiază parteneriate durabile cu toate programele care vizează sănătatea mamei și a copilului;

f) încheie contracte de prestare a serviciilor medicale cu centrele/serviciile de reabilitare a victimelor și agresorilor.

(6) Organele afacerilor interne, la nivel de structură specializată:

a) identifică, înregistrează și raportează cazurile de violență în familie;

b) asigură evidența nominală a agresorilor;

c) sesizează, în cazul copiilor victime ale violenței în familie, autoritățile tutelare;

d) examinează cererile și sesizările parvenite din partea cetățenilor, instituțiilor medicale, centrelor medico-legale referitor la conflicte familiale, la acte de violență, la amenințări cu moartea sau la existența unui pericol iminent de realizare a lor;

e) vizitează familiile ai căror membri sînt luați la evidență, efectuează lucrul de prevenire a comiterii repetate a actelor de violență în familie;

f) efectuează, în situații de criză, reținerea administrativă a agresorului, în funcție de gravitatea cazului;

g) se adresează către autorități judecătorești pentru obținerea ordonanței de protecție în situație de criză în baza cererii depuse de victimă sau a sesizării de caz; asigură executarea ordonanței de protecție;

h) în cazul comiterii actului de violență în familie, explică victimei drepturile ei, iar la cererea acesteia, îi acordă ajutor spre a fi plasată în centrul de reabilitare;

i) informează victima despre dreptul ei de a beneficia de asistență juridică gratuită;

j) asigură agresorilor, inclusiv celor aflați în arest administrativ, accesul la serviciile de reabilitare;

k) asigură securitatea, paza și ordinea publică în centrele de reabilitare a victimelor;

l) monitorizează și instrumentează, în comun cu asistenții sociali, cazurile de violență în familie din teritoriul deservit, actualizează baza de date cu informații din domeniu;

m) conlucrează cu autoritățile abilitate în domeniu, cu societatea civilă în vederea prevenirii și combaterii violenței în familie.

Articolul 9. Competențele Departamentului Instituțiilor Penitenciare

De competența Departamentului Instituțiilor Penitenciare țin:

a) organizarea de servicii și programe de reabilitare și resocializare a agresorilor în penitenciare;

b) conlucrarea cu alte autorități abilitate în domeniu.

Articolul 10. Competențele centrelor/serviciilor de reabilitare a victimelor și agresorilor

(1) Centrul de reabilitare a victimelor violenței în familie, denumit în continuare - centru, este instituție

specializată care oferă cazare, hrană, asistență juridică, socială, psihologică și medicală de urgență, pază și protecție, precum și asistență pentru contactarea rudelor.

(2) Centrele pot fi create:

- a) de Guvern, la propunerea Ministerului Protecției Sociale, Familiei și Copilului;
- b) de autoritățile administrației publice locale, la propunerea comisiei pentru probleme sociale;
- c) de organizațiile internaționale și organizațiile neguvernamentale, cu informarea Ministerului Protecției Sociale, Familiei și Copilului;
- d) de autoritățile administrației publice și organizațiile neguvernamentale sau private, în baza unui acord de activitate comună.

(3) Centrul:

- a) asigură protecție și cazare victimelor pînă la rezolvarea situației familiale, dar nu mai mult de 3 luni;
- b) acordă asistență psihologică, pedagogică, socială și juridică, îngrijire medicală membrilor de familie care sînt sau care pot fi victime;
- c) efectuează, în caz de urgență, atunci cînd izolarea de agresor se impune ca o măsură de protecție, plasamentul victimei, la cererea ei, iar al copilului, cu acordul reprezentantului legal sau al autorității tutelare;
- d) interzice agresorului accesul în incintă;
- e) anunță organele de resort despre săvîrșirea actelor de violență în familie;
- f) studiază și generalizează cauzele și condițiile producerii actelor de violență în familie.

(4) Fondatorii aprobă regulamentul de organizare și funcționare a centrului, elaborat în baza unui regulament-cadru, aprobat prin hotărîre de Guvern.

(5) Cheltuielile aferente activității centrului se suportă de la bugetul comun al fondatorilor.

(6) Organizarea și funcționarea centrului pot fi susținute material și financiar și de agenți economici și întreprinzători în condițiile Legii cu privire la filantropie și sponsorizare.

(7) Pentru asigurarea securității localurilor în care sînt cazate victimele, centrul beneficiază de asistența gratuită a poliției.

(8) Serviciul de reabilitare a agresorilor:

- a) oferă programe specializate de dezalcoolizare, dezintoxicare, tratament psihoterapeutic;
- b) acordă asistență psihologică, socială agresorului, realizează programe corecționale;
- c) colaborează cu autoritățile teritoriale specializate în vederea promovării unui mod sănătos de viață, prevenirii și tratării alcoolismului, narcomaniei, infecțiilor sexual transmisibile etc.;
- d) colaborează cu instituții, întreprinderi, organizații neguvernamentale pentru organizarea de cursuri de instruire și recalificare a agresorilor, pentru plasarea lor în cîmpul muncii;
- e) informează autoritățile abilitate despre ridicarea măsurii de protecție și de reintegrare în familie a agresorului;
- f) studiază și generalizează cauzele și condițiile producerii actelor de violență în familie.

(9) Guvernul stabilește și monitorizează standardele de funcționare a centrelor/serviciilor de reabilitare a victimelor și agresorilor.

Capitolul III **MECANISMUL DE SOLUȚIONARE A ACTELOR** **DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE**

Articolul 11. Dreptul la protecție al victimei

(1) Victimei i se garantează apărarea drepturilor și intereselor legitime.

(2) Persoanele cu funcție de răspundere, alte persoane care cunosc existența unui pericol pentru viața și sănătatea unei potențiale victime trebuie să comunice acest fapt autorităților abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie.

(3) Autoritățile abilitate cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie sînt obligate să reacționeze prompt la orice sesizare.

(4) Cazurile de violență în familie pot fi supuse medierii, la cererea părților. Mediarea se efectuează de către mediatori atestați, iar în lipsa acestora, de către comisiile pentru probleme sociale, cu participarea, după caz, a asistentului social.

Articolul 12. Persoanele care pot depune cerere despre comiterea actelor de violență în familie

Persoanele care pot depune cerere despre comiterea actelor de violență în familie sînt:

- a) victima;
- b) în situație de criză, membrii de familie;
- c) persoanele cu funcție de răspundere și profesioniștii care vin în contact cu familia;
- d) autoritatea tutelară;
- e) alte persoane care dețin informații despre pericolul iminent de săvîrșire a unor acte de violență sau despre săvîrșirea lor.

Articolul 13. Depunerea cererii

(1) Cererea despre comiterea actelor de violență în familie se depune:

- a) la organul afacerilor interne;
- b) în instanță de judecată;
- c) la organul de asistență socială și de protecție a familiei și copilului;
- d) la autoritatea administrației publice locale.

(2) Cererea se depune la locul:

- a) de domiciliere al victimei;
- b) temporar de reședință al victimei dacă aceasta a părăsit domiciliul pentru a evita continuarea violenței directe;
- c) de reședință al agresorului;
- d) în care victima a căutat asistență;
- e) în care a avut loc actul de violență.

(3) Pentru depunerea în instanță de judecată a cererii despre comiterea actelor de violență în familie nu se plătește taxă de stat.

Articolul 14. Modalitatea examinării cererii

(1) Cererea depusă în organul afacerilor interne se examinează conform procedurii prevăzute de legislația în vigoare.

(2) Cererea depusă în instanță de judecată se examinează conform Codului de procedură civilă, Codului de procedură penală.

(3) Cererea depusă în orice autoritate abilitată cu funcții de prevenire și combatere a violenței în familie este readresată conform competenței în decursul unei zile lucrătoare.

Articolul 15. Măsurile de protecție

(1) Instanța de judecată emite, în 24 de ore de la primirea cererii, o ordonanță de protecție, prin care poate oferi asistență victimei, aplicînd agresorului următoarele măsuri:

- a) obligarea de a părăsi temporar locuința comună ori de a sta departe de locuința victimei, fără a decide asupra modului de proprietate asupra bunurilor;
- b) obligarea de a sta departe de locul aflării victimei;
- c) obligarea de a nu contacta victima, copiii acesteia, alte persoane dependente de ea;
- d) interzicerea de a vizita locul de muncă și de trai al victimei;
- e) obligarea, pînă la soluționarea cazului, de a contribui la întreținerea copiilor pe care îi are în comun cu victima;
- f) obligarea de a plăti cheltuielile și daunele cauzate prin actele sale de violență, inclusiv cheltuielile medicale și cele de înlocuire sau reparare a bunurilor distruse sau deteriorate;
- g) limitarea dispunerii unilaterale de bunurile comune;
- h) obligarea de a participa la un program special de tratament sau de consiliere dacă o asemenea acțiune este determinată de instanța de judecată ca fiind necesară pentru reducerea violenței sau dispariția ei;
- i) stabilirea unui regim temporar de vizitare a copiilor săi minori;
- j) interzicerea de a păstra și purta armă.

(2) Responsabilitatea de informare a agresorului despre ordonanța de protecție și de aplicare a acesteia revine inspectorului de sector în conlucrare cu asistentul social.

(3) Măsurile de protecție prevăzute la alin.(1) se aplică pe un termen de pînă la 3 luni, pot fi retrase odată cu

dispariția pericolului care a condiționat luarea acestor măsuri și pot fi prelungite în cazul unei cereri repetate sau al nerespectării condițiilor prevăzute în ordonanța de protecție.

(4) Aplicarea măsurilor de protecție nu împiedică inițierea procedurii de divorț, partajării averii comune, decăderii din drepturile părintești, luării copilului fără decădere din drepturile părintești și altor acțiuni prevăzute de legislația în vigoare.

(5) Supravegherea îndeplinirii măsurilor de protecție stabilite de instanță ține de competența organelor afacerilor interne, organelor de asistență socială și altor organe, după caz.

(6) Instanța de judecată poate retrage măsurile de protecție la cererea întemeiată a victimei. În cazul victimelor copii și persoane aflate în stare de neputință, examinarea de către instanță a cazului este obligatorie.

(7) Contestarea ordonanței de protecție se face în conformitate cu legislația în vigoare.

Articolul 16. Finanțarea

(1) Activitățile de implementare a prezentei legi se finanțează de la bugetul de stat, de la bugetele unităților administrativ-teritoriale, în limita mijloacelor financiare stabilite anual, din alte surse neinterzise de lege.

(2) Finanțarea centrelor/serviciilor de reabilitare a victimelor și agresorilor se efectuează din alocațiile prevăzute la bugetul unităților administrativ-teritoriale, din donații, granturi, din alte surse, conform legislației în vigoare.

Articolul 17. Sancțiuni

(1) Nerespectarea de către agresor a prevederilor art.15 alin.(1) se pedepsește în conformitate cu legislația în vigoare.

(2) În caz de comitere a unor acte de violență în familie ce conțin elementele constitutive ale unei contravenții administrative sau ale unei infracțiuni, se aplică legislația în vigoare, indiferent de stabilirea măsurilor de protecție.

(3) Nerespectarea prezentei legi de către persoanele cu funcție de răspundere și profesioniștii în domeniu este o încălcare a disciplinei muncii și atrage răspundere disciplinară în conformitate cu legislația.

Capitolul IV DISPOZIȚII FINALE

Articolul 18

(1) Prezenta lege intră în vigoare la expirarea a 6 luni din data publicării.

(2) Guvernul, în termen de 3 luni:

- a) va prezenta Parlamentului propuneri pentru aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege;
- b) va aduce actele sale normative în conformitate cu prezenta lege.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

Marian LUPU

Nr.45-XVI. Chișinău, 1 martie 2007.